

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

The Instructional Leadership of School Affecting the Effectiveness of Academic Administration
Under Buengkan Primary Educational Service Area

สรพรเพชญ ไตรรงค์¹ รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพไหล² ดร.รัชฎาพร งอยภูธร³

Sanphet Traiyong¹ Asst. Prof. Dr.Thawatchai Pailai² Dr.Ratchadaporn Ngoipoonthon³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ หาอำนาจพยากรณ์ และหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 372 คน ในปีการศึกษา 2562 จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 107 คน และครูผู้สอนจำนวน 265 คน จากจำนวน 212 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและสัมภาษณ์ โดยค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .978 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .606 – .933 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) ชนิด Independent Samples สถิติทดสอบเอฟ (F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมาก
2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และจำแนกตตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน
3. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวม อยู่ในระดับมาก
4. เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²Course teacher in Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

³ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเต่างอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

³Senior Professional Level Teachers Anubantaongi School under the office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1

*ผู้ติดต่อ, เมล์: สรพรเพชญ ไตรรงค์, krumadiaw123@gmail.com

รับเมื่อ 19 มีนาคม 2564 แก้ไข 9 พฤษภาคม 2564 ตอปรับ 12 พฤษภาคม 2564

5. เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน
6. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการ โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
7. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ มีจำนวน 3 ด้าน ซึ่งพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ได้ร้อยละ 72.30 และมีความคลาดเคลื่อนของการ พยากรณ์เท่ากับ 0.26009 สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $Y' = 0.707 + 0.298(X_1) + 0.293 (X_2) + 0.288 (X_3)$ และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z' = 0.331 (Z_{X1}) + 0.334 (Z_{X2}) + 0.259 (Z_{X3})$
8. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้าน ได้แก่
- 8.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยให้ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของหลักสูตร ปรับวิธีคิดใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
 - 8.2 ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ โดยผู้บริหารจำเป็นต้องกระตุ้นและส่งเสริมให้ครู และบุคลากรร่วมกันจัดบรรยากาศภายในโรงเรียน
 - 8.3 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการกำกับติดตาม เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมเชิงปฏิบัติ และพัฒนาการด้าน (ทั้ง) ประเมินคุณภาพการศึกษาให้แก่ผู้บริหารและครู

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine, compare, study the relationship, find out the predictive power and find out the development of the Instructional Leadership of School Administrators Affecting the Effectiveness of Academic Administration under Buengkan Primary Educational Service Area. The samples consisted of a total of 372 participants including 107 school administrators and 265 teachers of 212 schools. The instruments for data collection were a set of questionnaires and the interview. The reliability of translated version was examined .978 and the individual classification are between .606 – .933. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, t – test (Independent Samples), F – test (One – Way ANOVA) and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The findings were as follows:

1. The Instructional Leadership of School Administrators Under Buengkan Primary Educational Service Area as a whole and each aspect were at a high level.
2. The Instructional Leadership of School Administrators Under Buengkan Primary Educational Service Area as perceived by school administrators and teachers classified by status, work experience and school sizes as a whole were not different.
3. The effectiveness of academic affairs administration of schools Under Buengkan Primary Educational Service Area consisted of as perceived by school administrators and teachers as a whole and each aspect were at a high level.

4. The effectiveness of academic affairs administration of schools Under Buengkan Primary Educational Service Area as perceived by school administrators and teachers classified by status as a whole was not different.

5. The effectiveness of academic affairs administration of schools Under Buengkan Primary Educational Service Area as perceived by school administrators and teachers classified by work experience as a whole was different.

6. The effectiveness of academic affairs administration of schools Under Buengkan Primary Educational Service Area as perceived by school administrators and teachers classified by school size as a whole was different.

7. The Instructional Leadership of School Administrators comprised three aspects which were able to predict the effectiveness of academic administration had a relationship at a statistical significance level of .01. The equation could be summarized in raw scores as follows; $Y' = 0.707 + 0.298(X_4) + 0.293(X_2) + 0.288(X_3)$ And the predictive equation standardized scores was $Z' = 0.331(Z_{X4}) + 0.334(Z_{X2}) + 0.259(Z_{X3})$

8. The research was also proposed the guidelines for the Instructional Leadership of School Administrators involved three aspects:

8.1 Curriculum Development; that was, raising awareness about the importance of curriculum to administrators and improving thinking methods to conform with the current situation.

8.2 Atmosphere Promoting Academic Affairs; that was, creating a conducive environment, motivating and encouraging to arrange the atmosphere in schools.

8.3 School Quality Assurance; that was, the administrators have to monitor and develop the quality assessment for administrators and teachers.

Keywords: Instructional Leadership, Effectiveness of Academic Administration

กุ่มิหลัง

ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันสูงมากทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมโลกมีความเจริญก้าวหน้าด้านความรู้วิทยาศาสตร์ และข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี รวมถึงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเพื่อพัฒนาคุณภาพประชากรไปสู่ความสำเร็จและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้เพื่อสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมได้สิ้นสุดลง กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ขึ้นเพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2560, คำนำ)

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ เป็นผลสำเร็จของการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เกิดจากความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้งานด้านจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ บรรลุเป้าหมาย และบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถจำแนกได้เป็น 17 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 19) ได้แก่ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนใน

สถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ 6) การวัดผล ประเมินผลและ
ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มี
แหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา
และองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน สถานประกอบการและ
สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือก
หนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เพื่อนำไปเป็นแนวทาง
ในการพัฒนาที่มุ่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บึงกาฬ

คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
ตามความเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
ตามความเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
และขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความเห็น
ของผู้บริหารและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด
4. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความเห็น
ของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของ
โรงเรียนที่ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร
6. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนด้านใดบ้าง
ที่มีอำนาจผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
7. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬ ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
6. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
7. เพื่อหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 212 คน และครูผู้สอนจำนวน 2,803 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2563 รวมทั้งสิ้น จำนวน 3,015 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2563 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 107 คน และครูผู้สอน จำนวน 265 คน รวม 372 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ชุด สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่ จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแนวตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2, 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. บันทึกเสนอให้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. นำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
3. ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 372 ฉบับ
4. เก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองและนำมาวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าคะแนนเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ได้แก่ หาค่า IOC ของแบบสอบถาม ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1,3 สถิติที่ใช้ คือ ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ในการทดสอบสมมติฐาน การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2, 4 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ใช้ค่าสถิติ (t-test ชนิด Independent samples) ส่วนประสมการณในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน ใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 สถิติที่ใช้ ได้แก่ การใช้สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่าย

ของ Pearson's product – moment correlation การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณที่ละขั้นตอน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ (Stepwise Multiple Regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) สอดคล้องกับสมมติฐาน
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าโดยรวมมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าโดยรวมมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
5. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) สอดคล้องกับสมมติฐาน
6. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
7. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันทุกด้าน สอดคล้องกับสมมติฐาน
8. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน สอดคล้องกับสมมติฐาน
9. ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม (X_1) กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ (Y_1) โดยรวมพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .828
10. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 4 ด้าน พบว่ามีจำนวน 3 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (X_4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร (X_2) และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้ร้อยละ 72.30 และมีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์เท่ากับ 0.26009 สามารถเขียนสมการวิเคราะห์

การถดถอยพหุคูณ ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $Y' = 0.707 + 0.298(X_4) + 0.293 (X_2) + 0.288 (X_3)$ และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z' = 0.331 (Z_{X4}) + 0.334 (Z_{X2}) + 0.259 (Z_{X3})$

11. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่

11.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยให้ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของหลักสูตร ปรับวิธีคิดใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

11.2 ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ โดยผู้บริหารจำเป็นต้องกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรร่วมกันจัดบรรยากาศภายในโรงเรียน

11.3 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการกำกับติดตามเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมเชิงปฏิบัติ และพัฒนาการด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาให้แก่ผู้บริหารและครู

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มุ่งพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่จัดตั้งใหม่ จึงมีการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อให้งานวิชาการก้าวเท่าทันและทัดเทียมจังหวัดอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการสอน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา และด้านการพัฒนานักเรียน ส่วนด้านการพัฒนาครูอยู่ในระดับมาก

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ผลการวิจัยครั้งนี้ โดยรวมมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬได้ให้ลงมาที่สถานศึกษา มีความชัดเจน ทำให้ไม่เกิดความแตกต่างในด้านของสถานภาพการดำรงตำแหน่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกากรอง ศรีประไหม (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จากการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามที่ปฏิบัติงานอยู่ในขนาดของโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าโดยรวมมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬได้ให้ลงมาที่สถานศึกษา

มีความชัดเจน ทำให้ไม่เกิดความแตกต่างในด้านของประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกากรอง ศรีประโหม (2558, บทคัดย่อ) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าโดยรวมมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬได้ให้ลงมาที่สถานศึกษา มีความชัดเจน ทำให้ไม่เกิดความแตกต่างในด้านขนาดของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกากรอง ศรีประโหม (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 3 จากการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามที่มีปฏิบัติงานอยู่ในขนาดของโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกโรงเรียนต้องยึดหลักการบริหารตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่ทุกโรงเรียนต้องนำมาปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้การบริหารงานวิชาการของทุกโรงเรียนเป็นไปตามกรอบงานที่วางไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด

6. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกันทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกโรงเรียนต้องยึดหลักการบริหารตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่ทุกโรงเรียนต้องนำมาปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้การบริหารงานวิชาการของทุกโรงเรียนเป็นไปตามกรอบงานที่วางไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณี ท้าวกลาง (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่าประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

7. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์รายคู่ด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยวิธีของ Least Significant Difference (LSD) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกโรงเรียนต้องยึดหลักการบริหารตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่ทุกโรงเรียนต้องนำมาปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้การบริหารงานวิชาการของทุกโรงเรียนเป็นไปตามกรอบงานที่วางไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณี ท้าวกลาง (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผล

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

8. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

9. ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม (X_1) กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ (Y_1) โดยรวมพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับค่อนข้างสูง สอดคล้องกับการศึกษาของ ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

10. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 4 ด้าน พบว่า มีจำนวน 3 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ได้โดยทั้ง 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์มากที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตร รองลงมาคือการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์มากที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา รองลงมาคือการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา กับด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ มีค่ามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา กับด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตร กับด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบอื่นที่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิดหรือทฤษฎีของบุคคลอื่น

2.3 ควรนำองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี และเขตอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.

ธัญญลักษณ์ พาภูมิ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปราณี ท้าวกลาง. (2557). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พกรอง ศรีประโหม. (2558). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.